

УДК [339.942 + 338.23]

**СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ В СВІТОВИЙ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРОСТІР****Заремський Б.В.***E-mail: zaremskiy.boris@gmail.com**Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана  
м. Київ*

Стаття присвячена дослідженню ключових проблем інноваційного розвитку України, а також пов'язаних з ними внутрішніх та зовнішніх загроз. Актуальність дослідження обумовлена, з одного боку, об'єктивними трендами розвитку інноваційних процесів в світовій економіці, тенденцією до глобальної інтеграції національних інноваційних систем (НІС) країн світу, а з іншого – особливостями та проблемами інноваційного розвитку України, що мають тенденцію до загострення й обумовлюють ризик збільшення технологічного відставання нашої країни від країн-лідерів. На основі дослідження особливостей поступового формування та перспектив подальшого розвитку глобальної інноваційної системи, а також на основі визначення можливостей та загроз для інноваційного розвитку України, що виникають в контексті інтеграційних процесів, автор обґрунтовує стратегічні напрямки розвитку НІС України. Дослідження має як теоретичне значення в частині узагальнення й теоретичного обґрунтування процесів глобальної інтеграції НІС, а також трансформації НІС, так і практичне значення – в частині визначення конкретних напрямів розбудови НІС України.

**Ключові слова:** національна інноваційна система, глобальна інноваційна система, інтеграція національних інноваційних систем, інноваційний розвиток, стратегія розвитку України

UDC [339.942 + 338.23]

**STRATEGIC DEVELOPMENT DIRECTIONS OF THE NATIONAL INNOVATION SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF IT'S INTEGRATION INTO THE GLOBAL SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL SPACE****Zaremskyi B.V.***E-mail: zaremskiy.boris@gmail.com**Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman  
Kyiv*

The article investigates the key issues of innovation development of Ukraine and the related internal and external threats. The urgency of the research has been determined, on the one hand, by the objective trend of innovation in the global economy, the trend

towards global integration of national innovation systems (NIS), on the other – by features and problems of innovative development of Ukraine, which tend to aggravation and cause the risk of increasing technological gap between our country and the leaders. Based on the study of the key features of gradual formation and future development of the global innovation system, as well as on identifying opportunities and threats for the innovative development of Ukraine that arise in the context of the integration process, the author justifies the strategic directions of NIS development in Ukraine. The study has both theoretical importance in terms of generalization and theoretical study of the global integration processes between NIS and NIS transformation and practical significance that lies in the identification of specific areas of NIS development in Ukraine.

**Key words:** national innovation system, the global innovation system, the integration of national innovation systems, innovation development, the development strategy of Ukraine

**Актуальність проблеми.** Сучасна форма включення України в систему глобальних економічних процесів та механізм її адаптації до глобальних ризиків характеризуються загостренням суперечностей коротко- та довгострокових інтересів. Ставлячи на перше місце короткострокові цілі досягнення економічного зростання та збільшення доходів населення, Україна інтегрується в глобальну економічну систему на правах сировинного додатка та на умовах, продиктованих транснаціональним капіталом і впливовими міжнародними організаціями. За такої моделі інтеграції України до глобального ринку важливого значення набувають зовнішні виклики. Ключовими із таких зовнішніх викликів у частині інноваційного розвитку є: 1) перехід економік країн-лідерів на наступний (шостий) технологічний уклад, 2) технологічні зміни в сфері ресурсозбереження, альтернативної енергетики, екологічно-чистих виробництв тощо, що значно змінюють вимоги до товарів і послуг на світових ринках, 3) кризові явища в економіках розвинутих країн, що проявляється в зміні інвестиційних циклів та напрямів міжнародного руху капіталів.

Для того, щоб відповісти на ці виклики, необхідно радикально змінити державну політику в сфері інноваційного розвитку, розбудувати НІС та більш глибоко інтегруватися в глобальні інноваційні процеси. Розробляючи стратегічні напрямки розвитку *національної інноваційної системи (НІС)* України, слід враховувати сучасний стан, особливості та перспективи розвитку світового науково-технологічного простору, що на сьогодні характеризується поступовим формуванням глобальної

інноваційної системи. Глобальна інноваційна система представляє собою регульовану інститутами глобального економічного розвитку сукупність суб'єктів глобальної економічної системи та економічних відносин між ними з приводу створення, накопичення та розповсюдження знань, навичок, а також об'єктів матеріальної культури, що визначають нові технології. Розбудова й розвиток такої системи відбувається одночасно із поглибленням економічної інтеграції країн-членів і є результатом виникнення міжнародних інноваційних процесів, стадії яких відбуваються в різних країнах. В цьому контексті важливою умовою ефективної інтеграції України в світові економічні процеси є відповідність її НІС особливостям формування й розвитку глобальної інноваційної системи.

**Аналіз останніх наукових досліджень.** Проблеми розвитку НІС широко висвітлені в дослідженнях багатьох дослідників як в Україні, так і за кордоном, проте більшість з них орієнтуються на дослідження внутрішніх проблем розбудови. Проблематика ж розвитку НІС в контексті міжнародних аспектів розвитку все ще залишається недостатньо вивченою, незважаючи на низку аналітичних публікацій з цих питань в різних міжнародних організаціях та урядових організаціях окремих країн.

Питання стратегічних імперативів розвитку НІС найбільш повно розкривається в матеріалах щодо стратегій та програм розвитку провідних країн світу. В цьому контексті цікавими видаються численні публікації щодо реалізації країнами-лідерами стратегічних ініціатив, програм та інструментів в сфері інноваційного розвитку, таких як «Інноваційний союз» в ЄС [3], «Інновація 25» в Японії [6], «Стратегія американських інновацій» в США [1].

Проблеми глобальної інтеграції НІС знайшли своє відображення в роботах Л. Антонюк, за визначенням якої, новий етап розвитку НІС полягає в їх об'єднанні в глобальні системи, а в перспективі – і на утворення всесвітньої інноваційної системи [9]. К. Далман в своєму дослідженні зазначає, що сучасні національні інноваційні системи пронизані глобальними мережами (міжнародна торгівля товарами і послугами, діяльність ТНК, діяльність міжнародних організацій, глобальні дослідницькі мережі, тощо), що дозволяє розглядати їх у сукупності як глобальну інноваційну систему [2]. Експерти ОЕСР також наголошують на інтеграційних процесах в сфері інноваційного розвитку

та формуванні глобальних інноваційних мереж, що поєднують акторів різних національних інноваційних систем та забезпечують міжнародний трансфер технологій [4]. Схожі висновки наведені і в дослідженні Б.Вікстеда, який вводить два терміни – «кластерна інтернаціоналізація» (clustering internationalisation) та «багатоплоскостна інноваційна система» (multi-spatial innovation system) – для пояснення інтеграційних процесів НІС [7].

Разом з тим, в наведених публікаціях не розкрито питання того, як глобальні процеси відображаються на розвитку НІС, яким чином НІС адаптуються до глобальних трансформацій та які стратегії розвитку НІС слід обрати в контексті глобалізаційних процесів. Недостатньо теоретично обґрунтованим залишається і питання розбудови НІС України в контексті її інтеграції в світову економіку.

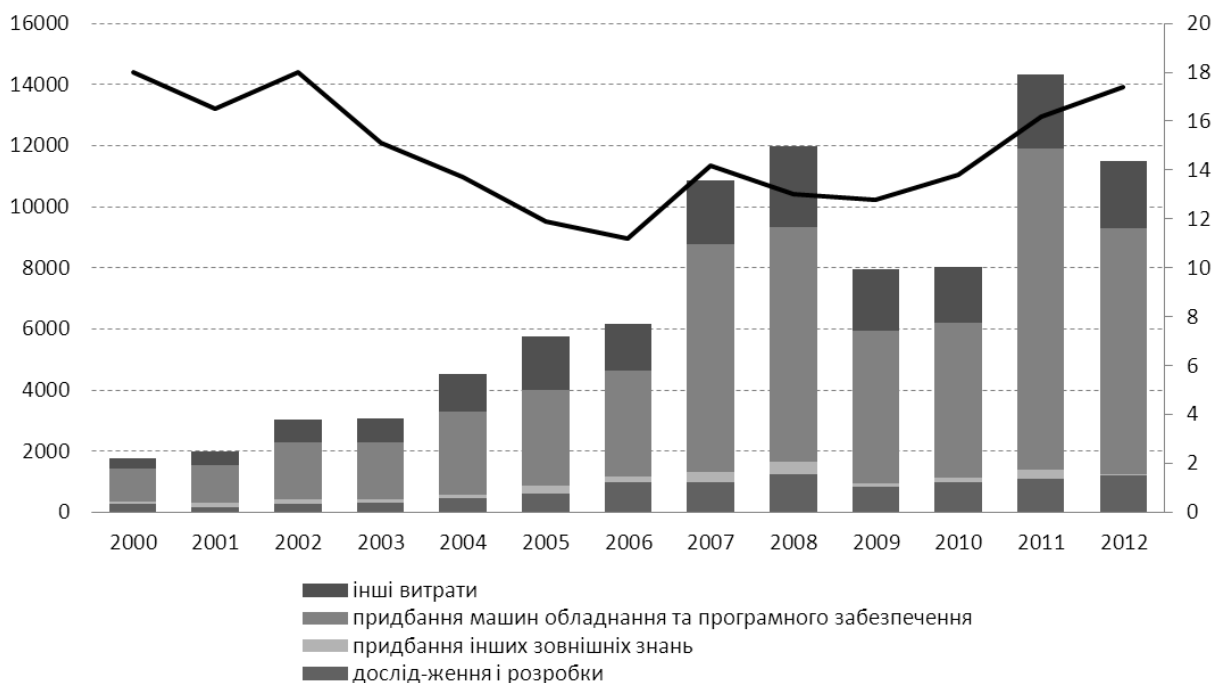
**Метою роботи** є наукове обґрунтування ключових стратегічних імперативів розвитку НІС України в контексті її інтеграції в глобальний науково-технологічний простір. Зазначена мета передбачає проведення детального аналізу сучасних особливостей та вектору розвитку інноваційно-технологічного комплексу України, розкриття тенденцій розвитку сучасних національних інноваційних систем в контексті глобалізаційних процесів, визначенні ключових детермінант, що визначають ефективність функціонування НІС в рамках світового науково-технологічного комплексу і, як результат, визначення стратегічних напрямів розбудови НІС України з врахуванням ключових можливостей та ризиків її інтеграції в світовий науково-технологічний простір.

**Викладення основного матеріалу дослідження.** За роки незалежності України у рамках реалізації попередніх програм і стратегій були закладені певні основи для розбудови національної інноваційної системи, розпочато зусилля щодо розвитку сектора досліджень і розробок, формування інноваційної інфраструктури, модернізації економіки на основі технологічних інновацій. Сьогодні в Україні створені і працюють лише окремі елементи НІС, цикли інноваційного процесу слабо ув'язані один з одним і не стиковані, тому віддача від інноваційної діяльності залишається низькою.

За рівнем інноваційної активності підприємств, який з початку 2000-х років коливається в діапазоні 8 – 15%, Україна значно поступається країнам світу. Це проявляється в низькій питомій вазі інноваційної продукції в загальному обсязі виробництва, яка протягом

2000 – 2012 рр. поступово знижується (з 7% у 2001 р. до 3,3% у 2012 р.) та може свідчити про посилення тенденцій до структурної деградації національного промислового виробництва, катастрофічного скорочення питомої ваги високотехнологічних виробництв, за якими визначається науково-технологічний поступ усієї економіки [10].

Інноваційна діяльність в Україні реалізується переважно за рахунок придбання машин та устаткування (частка цього напрямку в загальному обсязі витрат на інноваційну діяльність становить 70%), а не проведення НДДКР і створення на цій основі базису для розробки радикальних нововведень (рис. 1).



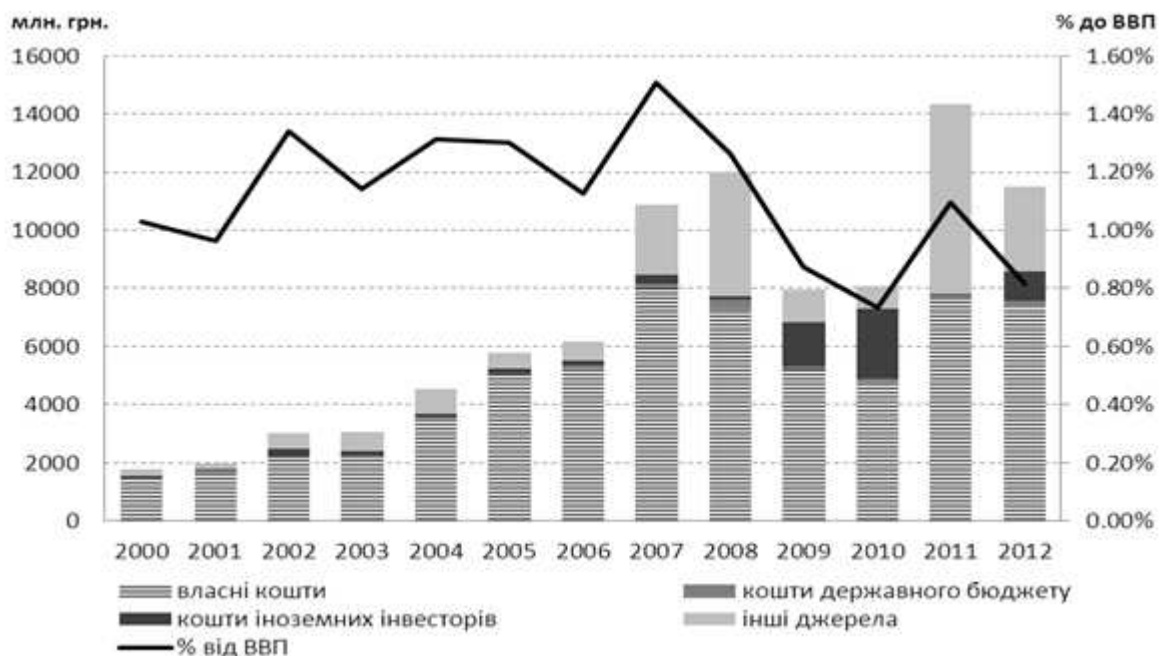
**Рис. 1.** Інноваційна активність українських підприємств за напрямками  
Джерело: побудовано автором на основі даних Держкомстату України

Частка нової для ринку інноваційної продукції становить лише 0,8% у загальному обсязі відвантаженої продукції (у Німеччині - 3,3%, Фінляндії - 6,3%); інша її частина - знову впроваджені або такі, що піддавалися значним технологічним змінам інноваційні товари, роботи, послуги, нові для підприємства, але не нові для ринку - складає 2,1% у загальному обсязі відвантаженої продукції (у Німеччині - 14,1%, Фінляндії - 9,3%) [10; 8].

Незважаючи на зростання витрат на проведення інноваційної діяльності в абсолютних показниках, їх розмір у порівнянні до ВВП все ще залишається на незадовільно низькому рівні (рис. 2). За рівнем питомих витрат на інноваційну діяльність у ВВП (0,82% в 2012 р.)

Україна входить в третю десятку країн світу; за абсолютними масштабами витрат вона відстає від США - в 17 разів, Китаю - в 5, Німеччини - в 4, Франції та Кореї - в 2 рази [8].

Низькі обсяги фінансування НДДКР є свідченням відсутності розвинутих відтворювальних механізмів інвестування в національній інноваційній системі України, що є головною перепорою її становлення і розвитку й не дає можливості підприємствам розгорнути результативну науково-технологічну та інноваційну діяльність. А чинний механізм регулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання не лише не сприяє розширенню джерел фінансування інноваційного розвитку, але й протидіє залученню позабюджетних коштів та виключає можливість формування спеціальних, в тому числі відомчих, фондів фінансування інновацій.



*Рис. 2. Динаміка витрат на інноваційну діяльність по джерелах*

Джерело: побудовано автором на основі даних Держкомстату України

Українська НІС характеризується збереженням розривів між наукою, освітою і бізнесом, а слабкий попит на інновації поєднується з багаторічною стагнацією науково-технологічного комплексу, який не може забезпечити необхідні обсяги і якість пропозиції науково-технічної продукції. Розвиток інноваційної інфраструктури обмежується створенням окремих технопарків, інноваційних центрів і бізнес-інкубаторів, які ще вкрай недостатньо сприяють взаємозв'язку науки і малого та середнього підприємництва. Слабкість коопераційних зв'язків

перешкоджає виникненню синергетичних ефектів від зусиль окремих інноваційних підприємств і організацій.

Ефективна інтеграція України в глобальний науково-технологічний простір можлива тільки на основі розвитку інноваційної економіки в ув'язці з сучасними тенденціями глобального інноваційного розвитку. В цьому контексті доречно відзначити тенденцію до *наростання протиріч, дисбалансів та асиметрій у світовому інноваційному просторі*, до поступової зміни його функціональної і структурної конструкції. До таких протиріч належать:

1. *Протиріччя між національними і глобальними інтересами.* Відбувається посилення взаємозалежності суб'єктів різних НІС, що призводить до формування глобальних інноваційних мереж з відповідними механізмами самоорганізації та розвитку. Глобальні процеси обумовлюють фактичне скасування певних державних функцій і посилення інших, спрямованих на формування власного стабільного і збалансованого економічного розвитку. Виникає протиріччя між об'єктивними процесами глобалізації інноваційних процесів із всіма притаманними їй особливостями та бажанням національних урядів зберегти національно-державну систему господарювання.

2. *Загострення міжнародної конкуренції.* На світових ринках відбувається загострення конкурентної боротьби, що часто призводить до нечесної конкуренції, появи нових організаційних форм організації бізнесу (з метою отримання додаткових конкурентних переваг, фірми створюють стратегічні альянси, вдаються до процесів злиття та поглинання, представники малого і середнього долучаються до субконтрактів, аутсорсингу, виконання підрядних робіт), формується більш складна система позаринкових зв'язків, в яких поєднані елементи ринкового господарювання, державного регулювання, внутрішньо корпоративного управління та інших неформальних соціальних відносин.

3. Сучасні умови та особливості глобальної конкуренції вимагають від усіх суб'єктів ринку випереджувальних організаційно-структурних змін, проте *наявні регулятивні механізми не відповідають цим процесам*, спостерігається відставання системи інституційного забезпечення глобального інноваційного розвитку від масштабів та динаміки глобальних трансформацій.

4. У розвитку світового ринку технологій сьогодні спостерігаються дві *суперечливі тенденції*. Перша – намагання власників технології зберегти

комерційну таємницю та повні права на об'єкти інтелектуальної власності. Друга тенденція виявляється в намаганні комерціалізувати технологію, в тому числі шляхом виходу на світовий ринок.

Наявні асиметрії та протиріччя глобальної інтеграції НІС, з одного боку, і неспроможність глобального ринкового фундаменталізму нівелювати ці асиметрії, з іншого боку, обумовлюють очевидну необхідність формування відповідної глобальної регулятивної системи, яка б забезпечила формування ефективних механізмів гармонізації національних економічних інтересів і політик, забезпечила захист власників технологій, впровадження й дотримання країнами загальноприйнятих норм і правил технологічного обміну, а також прийняття санкцій проти тих, хто порушує ці правила. Ці тенденції закономірно призводять до ряду *внутрішньосистемних* (спрямованих на модернізацію наявних в системі соціально-економічних відносин та констатуючих елементів) та *міжсистемних* (спрямованих на модернізацію форми та змісту відносин між НІС різних країн) *перетворень*, які стосуються всіх їх складових елементів та всіх ієрархічних рівнів (рис.3).

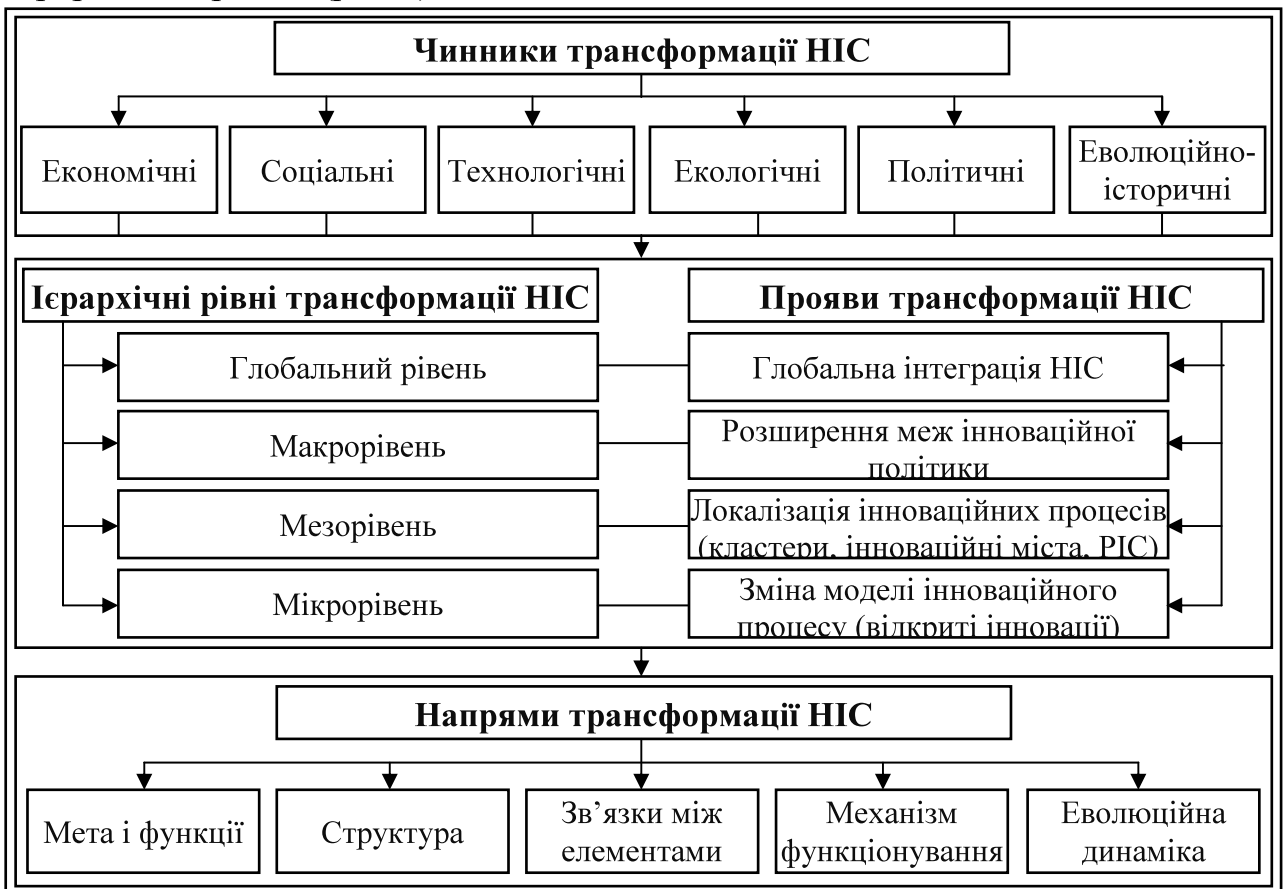


Рис. 3. Теоретична модель трансформації НІС в контексті глобальної інтеграції  
Джерело: побудовано автором



На глобальному рівні трансформація НІС проявляється через посилення процесів їх інтеграції. Можливості для цього створює інтенсивний розвиток глобальної інформаційно-комунікаційної інфраструктури, міжнародної торгівлі, прямого іноземного інвестування, міграції робочої сили, міжнародних валютно-фінансових відносин, посилення ролі міжнародних організацій. Інтеграція НІС є об'єктивним процесом, адже інформаційна природа сучасного етапу цивілізаційної еволюції та становлення п'ятого та шостого технологічних укладів зумовлюють ситуацію, коли жодна країна без входження у світовий інформаційний та науково-технологічний простір не може успішно конкурувати в секторах високих і середніх технологій не тільки на зовнішньому, а й на внутрішньому ринках.

Трансформація НІС *на макрорівні* відбувається в декількох взаємопов'язаних напрямках:

1. Поглиблення інтеграції НІС зумовлює *перехід до інтернаціональної інноваційної політики*, сутність якої полягає в створенні й координації функціонування інтегрованого міждержавного інноваційного простору, що базується на міжнародній науково-дослідній та виробничій кооперації.

2. Формування погляду на інновації як на результат складної системи взаємозв'язків між елементами економічної, науково-технологічної, освітньої, соціально-культурної систем зумовлює те, що державне регулювання цих процесів потребує *орієнтації на інтегровану систему горизонтальних і вертикальних міждисциплінарних та міжміністерських зв'язків, формування механізмів координації дій органів державної влади.*

3. Перехід до відкритої моделі інноваційного процесу призводить до значного ускладнення суб'єктної структури НІС, що проявляється у формуванні інноваційних мереж як основної організаційної форми проведення інноваційної діяльності. В цьому контексті відбувається *зміщення фокусу політики у бік регулювання взаємодій*, що забезпечується *шляхом створення відповідного інституційного середовища* для створення, поширення і використання знань.

4. Локалізація інноваційних процесів призводить до *децентралізації державної інноваційної політики*, наданні повноважень регіональним і місцевим органам влади, що дозволяє їм більш ефективно вирішувати наявні локальні соціально-економічні проблеми, що стримують інноваційний розвиток.

*На мезорівні* трансформація НІС проявляється у посиленні тенденцій локалізації інноваційної діяльності, яку можна визначити як процес концентрації всіх стадій інноваційного процесу в окремих національних регіонах, містах, локальних утвореннях. Результатом локалізації стає створення нових форм територіальної організації інноваційної діяльності: кластерів, РІС, інноваційних міст, науково-технологічних парків, тощо. В цьому контексті дещо змінюється й розуміння сутності, структури та ролі НІС, адже вона, з такої точки зору, є не цілісною структурою, а сукупністю взаємопов'язаних регіональних інноваційних систем, а відтак – відбувається певна децентралізація НІС із зміщенням основного функціоналу на регіональний та локальний рівень.

*На мікрорівні* трансформація НІС проявляється у змінах в моделі інноваційного процесу. Сучасні інновації вимагають поєднання різноманітних джерел знань і нових прийомів менеджменту, а поширення глобальних мереж і систем виробництва призводять до необхідності все частіше шукати партнерів по виробництву і просуванню його продуктів на ринках за кордоном. Крім того, дослідження та розробки все частіше здійснюються або спільно з зарубіжними партнерами, або взагалі проводяться в іншій країні, тому що знання і його застосування стають все більш глобальними як за своєю природою і суттю, так і з практики виробництва знання та його додатків.

З урахуванням вірогідних глобальних технологічних змін (початок нової технологічної хвилі або її суттєва затримка з фокусом на масштабному тиражуванні поліпшуючих інновацій) і можливих варіантів трансформації НІС можна запропонувати для розгляду три базових сценарії розвитку інноваційних процесів в Україні: прогресивний, помірний та інерційний. Прогресивний сценарій передбачає інтенсивний розвиток НІС та її форсоване вбудовування в глобальну економіку з реалізацією постіндустріальної моделі розвитку. Помірний сценарій передбачає поступове нарощування потенціалу інноваційного розвитку. Інерційний сценарій є найбільш ризикованим для України – він передбачає збереження сформованих тенденцій і практик в умовах повільного зростання економіки, її сировинної орієнтації і залежності від зовнішньої кон'юнктури.

Очевидно, що ніякий інший сценарій окрім прогресивного не дозволить вітчизняній економіці вийти з технологічної пастки (з урахуванням гостроти проблем, що накопичилися і масштабів

відставання за всіма індикаторами, що характеризує розвиток інноваційної сфери). Цей сценарій є найбільш складним, але водночас і найбільш перспективним у плані забезпечення довгострокової конкурентоспроможності країни. Прогресивні структурні зрушення повинні мати системний характер і втілюватись у цілісній інноваційній політиці та дієвому державному стимулюванні перебудови національного господарського комплексу з урахуванням світових тенденцій науково-технологічного розвитку, органічного поєднання політичних, економічних, інституційних, соціально-психологічних та культурних чинників інноваційної динаміки. Йдеться про такі *найважливіші напрями діяльності*:

1. Створення ефективної системи визначення пріоритетів інноваційного розвитку, моніторингу технологічних інновацій, експертизи інноваційних проектів, центрів трансферу технологій та захисту інтелектуальної власності, сертифікації і стандартизації продукції; розроблення та реалізація національних комплексних і цільових програм інноваційного розвитку; державна підтримка фундаментальних наукових досліджень; створення національних фондів сприяння інноваційному розвитку; запровадження ефективної патентної політики та системи пільг і преференцій для кредитування суб'єктів інноваційної діяльності.

2. Забезпечення позитивних структурних зрушень на інноваційній основі за рахунок випереджального розвитку високотехнологічних галузей та виробництва наукомісткої, енергозберігаючої, експорто-орієнтованої продукції, створення умов для гармонійного поєднання науково-технологічного та підприємницького середовища, структурно-технологічного вдосконалення виробництва, забезпечення ефективного використання національних науково-технічних розробок, новітніх результатів фундаментальних і прикладних досліджень, вдосконалення відтворювальної структури промисловості за технологічними укладами вищого рівня з урахуванням того, що ринкові сили не завжди генерують прогресивні структурні зрушення. Політика підвищення конкурентоспроможності національної економіки має ґрунтуватися на зміцненні конкурентних переваг України в космонавтиці, металургії, енергомашинобудуванні, атомній енергетиці, транспорті, аграрному секторі, виробництві екологічно чистих продуктів, послуг у сфері аутсорсингу тощо.

3. Концентрація матеріальних, фінансових та інтелектуальних ресурсів на реалізації пріоритетів інноваційного розвитку; збільшення частки ВВП, що інвестується у НДДКР.

4. Створення сприятливих інституційних умов для інноваційної діяльності, законодавчого забезпечення структурної перебудови економіки, стимулювання інноваційної діяльності на всіх її етапах, створення нормативно-правового середовища, сприятливого для високотехнологічних галузей економіки, розвитку інтелектуальної власності, становлення специфічної інфраструктури інноваційної діяльності, застосування адміністративних заходів, спрямованих на спрощення процедури створення та діяльності інноваційних підприємств, запровадження податкових пільг, податкових кредитів, прискореної амортизації, цільових грантів та позик тощо.

5. Розвиток інфраструктури інноваційної економіки: ефективних механізмів інноваційного обміну між потенційними учасниками, поглиблення взаємодії у тріаді «університети – бізнес – промисловість», створення на регіональному рівні спеціалізованих організацій підтримки інновацій – технопарків, бізнес-інкубаторів, технологічних фірм, професійних патентних мереж, реформування законодавства у сфері інтелектуальної власності. Важливого значення набуває визначення нормативно-правових засад формування та розвитку мережових форм організації бізнесу на основі активної реалізації кластерних технологій у практиці функціонування вітчизняних підприємств, розроблення правового та методичного забезпечення їхньої діяльності, активізація міжнародних зв'язків вітчизняних кластерів і підприємницьких мереж з відповідними об'єднаннями інших країн.

6. Концентрація фінансових та інтелектуальних ресурсів на розвитку пріоритетних напрямів (нанотехнологій, ядерної енергетики, авіа-, ракето-, суднобудування), наукомістких високотехнологічних виробництв шляхом створення потужних об'єднань вітчизняних підприємств однієї галузі, а також розвитку виробничої кооперації з відповідними фірмами ЄС, країн СНД та Азійсько-Тихоокеанського регіону; стимулювання залучення венчурного капіталу, розвитку лізингу, запровадження ефективних механізмів правової, фінансової, організаційної, кадрової та освітньої підтримки перспективних інноваційних проектів у сфері малого підприємництва. Як відомо, венчурний капітал, на базі якого виникає інноваційний бізнес, є потужним механізмом мобілізації вільних грошових коштів, їх поєднання з науковими

відкриттями та винаходами і подальшою комерціалізацією інновацій за допомогою малих фірм.

7. Забезпечення соціальної орієнтації перспективної структури інноваційної економіки на основі розвитку внутрішнього ринку та підвищення споживчого попиту на наукомістку продукцію, підвищення оплати праці в науково-інноваційній сфері, зменшення наявної диференціації в доходах населення, нарощування інвестицій у розвиток людського та інтелектуального капіталу. Важливого значення набуває також формування соціального капіталу, сприяння розвитку громадянського суспільства, зміцненню довіри між суб'єктами суспільного, економічного і політичного життя. Саме довіра є ключовим фактором зниження надмірних трансакційних витрат, які негативно впливають на розвиток українського бізнесу. Необхідно підвищувати ефективність функціонування всієї системи застосування законодавства (адміністративної, судової та правоохоронної систем).

8. Інтеграція у світовий науково-технологічний простір на основі входження або посилення позицій у глобальному обороті високотехнологічної продукції, надання інтелектуальних послуг у галузі фундаментальних та прикладних досліджень та професійної освіти, розширення участі в міжнародних науково-технічних проектах і програмах, розвитку міжнародного співробітництва в галузі науки, техніки та інновацій, входження в наднаціональні структури регулювання міжнародної конкуренції та міжнародної економічної політики.

Необхідно активно використовувати переваги міжнародного поділу праці у сфері НДДКР з метою скорочення витрат на дослідження та розробки, залучення наукових кадрів зі світових центрів для вирішення завдань, визначених національними інноваційними пріоритетами, формування інститутів підтримки на міжнародних ринках вітчизняної інноваційної продукції з одночасною підтримкою національного конкурентного середовища.

**Висновки.** Сьогодні в Україні створені і працюють лише окремі елементи НІС, цикли інноваційного процесу слабо ув'язані один з одним і не стиковані, тому віддача від інноваційної діяльності залишається низькою. В контексті стратегії активної інтеграції України в світову економіку важливого значення набуває розбудова ефективної інноваційної системи, інтегрованої в глобальні інноваційні процеси. Це завдання потребує проведення масштабних заходів з налаштування бізнес-середовища, а також державного стимулювання інноваційних процесів.

Ефективність політики буде визначатися тут наявністю конкурентних механізмів у зонах росту, розвиток яких повинен стати однією з основних умов державної підтримки, адже бюджетні обмеження створюють загрозу для реалізації визначених стратегічних напрямків розвитку. У цих умовах реалізація обґрунтованих нами напрямків розвитку в рамках прогресивного сценарію може досить швидко актуалізувати інноваційні інтереси бізнесу, сприятиме припливу в цю сферу позабюджетних коштів і, як результат, забезпечити інтеграцію України в світовий науково-технологічний простір.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. A Strategy for American Innovation: Securing Our Economic Growth and Prosperity [Electronic resource]. – Washington, 2011. – Mode of access: WWW.URL: <http://www.whitehouse.gov/innovation/strategy>. – Last access: 07.02.2014. – Title from the screen.
2. Dahlman C. The Changing Geography of Innovation: The Rise of the BICs-Challenges and Opportunities [Electronic resource] // The New Geography of Innovation and the Economic Crisis – A Paris Policy Symposium, January 19, 2012. – Mode of access: <http://www.oecd.org/science/innovationinsciencetechnologyandindustry/49433772.pdf>. – Last access: 07.02.2014. – Title from the screen.
3. Innovation Union initiative [Electronic resource]. – European Commission. – Mode of access: WWW.URL: <http://ec.europa.eu/research/innovation-union/> – Last access: 07.02.2014. – Title from the screen.
4. Innovation and Growth: Chasing a Moving Frontier [Text]. – Paris: OECD Publishing, 2009. – 266 p.
5. OECD, Open Innovation in Global networks [Text]. – Paris: OECD Publishing, 2008 – 127 p.
6. Strategy «Innovation 25» [Electronic resource]. – Prime Minister of Japan and His Cabinet. – Mode of access: WWW.URL: [http://www.kantei.go.jp/foreign/innovation/index\\_e.html](http://www.kantei.go.jp/foreign/innovation/index_e.html)– Last access: 07.02.2014. – Title from the screen.
7. Wixted B. Innovation System Frontiers: Cluster Networks and Global Value [Text] / B.Wixted. – Berlin: Springer, 2009 – 226 p.
8. World Bank database [Electronic resource]. / World Bank. – Mode of access: WWW.URL: <http://data.worldbank.org/>– Last access: 07.02.2014. – Title from the screen.
9. Антонюк Л.Л. Шляхи інтеграції України в глобальну інноваційну систему [Текст] // Спільний європейський економічний простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей: Монографія; за заг. ред. Д.Г.Лук'яненка, В.І. Чужикова. – К.: КНЕУ, 2007. – с. 324-342.
10. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>. – Назва з екрана.